

Utfordringene innenfor psykisk helsevern løses ikke i 2025

Gjennomgående er regjeringen opptatt av å behandle mer, reparere mer og investere mer for kortsiktig gevinst. Det gjelder på flere samfunnsområder, ikke bare helse. De fleste er enige i at det er viktig med forebygging av psykiske helseutfordringer, men det blir vanskelig med en gang man skal gjøre noe med det i praksis. For gevinstene fra forebygging høster vi ikke før om 20-30 år. Ifølge Arne Holte starter halvparten av de psykiske lidelsene før tenåringsalder, tre fjerdedeler før midten av 20-årene, blant unge uføretrygdede, er to av tre trygdet på grunn av en psykisk lidelse. Vi mener derfor at det må satses mer på forebyggende tiltak, også på helse- og omsorgsbudsjettet.

Velferds- og helsetjenestene må organiseres slik at det lønner seg å samhandle til det beste for brukeren. Den tverrfaglige tilnærmingen til psykiske og fysiske helseproblemer må styrkes, og vi må se på hvordan vi kan bruke andre faggrupper enn leger, sykepleiere, psykiatere og psykologer inn i forebyggende helsearbeid.

Når kommuneøkonomien er trang, bør det legges til rette for flere interkommunale samarbeid for å oppnå en minstestandard for psykiske helsetjenester i alle kommuner. Sist, men ikke minste må samhandlingsavtalene mellom helseforetakene og kommunene styrkes innenfor psykisk helse.

Regjeringen anser at vedtaket om å øke antall døgnplasser fra Stortinget er fulgt opp. Problemet er at Regjeringen henviser til oppdragsdokumentene til sykehusene, og ikke til faktiske tall. Vi får signaler fra regionale brukerutvalg om at døgnplasser blir organisert bort, flyttet og reduseres. Det helt motsatte av hva regjeringen mener.

Det er vanskelig å se sammenhengen mellom det regjeringen sier, og det helseforetakene faktisk gjør. I praksis kan helseforetakene øke døgnplasser med 0,1% og målet anses nådd, uten at det er til det beste for pasientene.

Regjeringen har lansert ventetidsløftet, og de har fått utallige ekspertutvalg til å undersøke hvordan vi kan løse utfordringene innenfor psykisk helsevern. Det er nok utredninger og rapporter nå. Vi trenger faktisk handling, slik at de som er syke og trenger behandling, får nok behandling og i tide.

Mental Helse ber komiteen om å nok engang be regjeringen følge opp Stortingets vedtak om å øke antall døgnplasser.

Kap. 714 Folkehelse, post 79 Andre tilskudd

Bevilgningen til Verdensdagen for psykisk helse foreslås flyttet til kap. 714 for i større grad å få til bedre koordinering med andre folkehelse tiltak. Det er veldig positivt og noe Mental Helse har etterspurt. Regjeringen foreslår å videreføre bevilgningen med 5,8 mill. kroner i 2024. Verdensdagen for psykisk helse er Norges største opplysningskampanje om psykisk helse. 3300 har markert Verdensdagen for psykisk helse i år. Aldri har så mange engasjert seg

for varige forebyggende tiltak for psykisk helse. Kampanjen bør styrkes og utvides til å inkludere flere kunnskapshevende tiltak. Regjeringen mener at tiltaket har høy måloppnåelse.

Mental Helse ber komiteen om at tilskuddet til Verdensdagen for psykisk helse økes til 9,6 millioner.

«**Psykisk helse i skolen**» avspises med 13 millioner. Tilskuddet ble nesten halvert i fjor, fordi regjeringen ønsker å satse på en kompetansepakke for folkehelse og livsmestring. En pakke som først er klar høsten 2026 ifølge Utdanningsdirektoratet. En kompetansepakke som skal lages uten involvering av organisasjoner som har erfaring og kompetanse på forebygging av psykiske helseutfordringer for barn og unge, og legge enda mer ansvar og oppgaver på lærerne. Dagens unge fortjener bedre. Med dagens nivå på tilskuddene må vi si nei til veldig mange skoleklasser og vi vet at behovet er stort.

Mental Helse ber komiteen om å øke tilskuddsordningen «Psykisk helse i skolen» med 10 mill.

Kap. 765 Psykisk helse, rus og vold

Regjeringen foreslår for at 150 mill. kroner skal gå til psykisk helse som en del av veksten i kommunenes rammetilskudd. Hadde midlene vært øremerket til lavterskel psykisk helse tilbud, så kunne det ha monnet. Men vi vet at kommunene har et underskudd i år på 10 mrd. kroner og at ikke lovpålagte tjenester er det første som blir kuttet når kommunene sliter med å få budsjettet til å gå i hop. Det er imidlertid positivt at regjeringen utreder lovpålagte lavterskeltjenester.

Rask Psykisk Helsehjelp (RPH) bør bli et landsdekkende tilbud som finnes i alle kommuner og må inkludere økonomisk rådgivning og støtte.

Post 71 Brukere og pårørende mv.

Tilskuddsordningene for bruker- og pårørendeorganisasjoner bør økes og ikke minst forenkles. Tilskuddsordningene må utformes slik at de samsvarer med oppgavene som er lagt til brukerorganisasjonene. Det er derimot positivt at tilskuddene blir flerårige. Det skaper forutsigbarhet og trygghet, men samtidig øker forventningsnivået til rapporteringen.

Vi ønsker å påpeke viktigheten av at rapporteringskravene knyttet til tildeling av midler ikke blir så omfattende og arbeidskrevende at de påfører organisasjonene store ekstrakostnader, spesielt når det gjelder regnskapsføring og revisjon.

Vi må i tillegg ha på plass regelstyrt momskompensasjon, øke skattefradragsgrensen på gaver til frivillige og ideelle organisasjoner, og gi mer av de offentlige tilskuddene som driftsmidler.

Mental Helse ber komiteen om å øke tilskuddsordningen for bruker- og pårørende organisasjoner med 20 mill. kroner

Post 72 Frivillig arbeid, hjelpetelefoner mv

At tilskuddsordningene til hjelpetelefonene legges om er positivt, men det legges ikke opp til stor nok økning. Tjenestene under denne ordningen opplever et stort trykk og klarer ikke å svare alle som trenger hjelp.

Derfor bør tilskuddsordningen for hjelpetelefoner og chat økes i statsbudsjettet.

Mental Helse ber komiteen om å øke tilskuddsordningen for hjelpetelefoner og chat med 20 mill. kroner slik at alle som henvender seg får svar og den hjelpen de trenger.

Verbalforslag

Selvmordsforebygging

Youth Aware of Mental health (YAM), som på norsk kan oversettes til «Ungdoms kunnskap om psykisk helse», fremmer samtale og diskusjon, utvikler ferdigheter for å møte livets vanskeligheter og øker kunnskap om psykisk helse. Elevene lærer å håndtere og snakke om temaer som stress, kriser, depresjon og selvmord.

Siden de første instruktørene ble utdannet i 2019 har 2000 skoleelever i Norge gjennomgått undervisningen, med gode tilbakemeldinger. Bedre klassemiljø og mer åpenhet blir trukket frem som positive effekter fra skolene. «Nasjonalt forum for forebygging av selvmord» har anbefalt et eneste tiltak fra Regjeringens handlingsplan for forebygging av selvmord; YAM.

Et samlet fagmiljø anbefaler dette som et tiltak som bør iverksettes.

Mental Helse foreslår: Helse- og omsorgskomiteen ber regjeringen om å vurdere innføring av YAM eller tilsvarende programmer for forebygging av psykiske helseutfordringer i alle ungdoms-/videregående skoler.

Tvangsbegrensingsloven

Et år til er gått og regjeringen har fremdeles ikke iverksatt tvangsbegrensingsloven. I 2019 kom forslaget om en felles tvangsbegrensingslov som samler «Lov om spesialhelsetjenesten» og «Lov om pasientrettigheter», samt all tvangslovgivning innenfor helse- og sosialtjenesten, i en felles lov. Det er på høy tid at tvangsbegrensingsloven innføres, og at helsetjenesten samtidig settes i stand til å forebygge tvangsbruk. Kommuner, institusjoner og virksomheter må tilføres ressurser for å settes materielt og personalmessig i stand til å oppfylle lovens intensjon om plikt til forebygging og retten til et tilrettelagt tjenestetilbud. Herunder må medisinfire alternativer utbygges.

Sendt inn 10.10.2024

Det må tilføres ressurser til opplæring av personell for å kunne jobbe med frivillige og tillitsskapende tilbud både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Mental Helse foreslår: Helse- og omsorgskomiteen ber om at regjeringen iverksetter tvangsbegrensningsloven, med anbefalingene fra tvangsbegrensningsutvalget, og at det avsettes ressurser til kompetanseheving og implementering.